

MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Bogdan Zdrojewski

Warszawa, dnia 7.03.2008r.

DOZ-PiA-070/004/08-TL

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Stanowisz Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem złożonym przez senator Małgorzatę Adamczak, podczas 5 posiedzenia Senatu RP w dniu 7 lutego 2008 r. skierowanym do Bogdana Zdrojewskiego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w sprawie przepisów dotyczących wywozu zabytków za granicę, przedstawiam następujące stanowisko.

Przedmiotowe zagadnienie regulują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę (Dz. U. Nr 84, poz. 789).

W chwili obecnej na wywóz za granicę każdego zabytku mającego więcej niż 55 lat (w przypadku zabytku będącego obiektem techniki mającego więcej niż 25 lat) konieczne jest pozwolenie wydawane przez organ ochrony zabytków. Stosownie do wskazanych powyżej przepisów zabytki mogą być wywożone za granicę na stałe, jeżeli ich wywóz nie spowoduje uszczerbku dla dziedzictwa kulturowego. Wywóz zabytków na stałe może nastąpić na podstawie jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę. Pozwolenie takie wydaje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, po zasięgnięciu opinii komisji złożonej ze specjalistów w określonych dziedzinach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W przypadku, gdy zabytek ma zostać wywieziony z terytorium RP na określony czas, należy wystąpić do wojewódzkiego konserwatora zabytków o wydanie pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę.

Ponadto należy podkreślić, że w przypadku, gdy pozwolenia na wywóz zabytku za granicę nie jest wymagane, osoba która chce dokonać wywozu, zwraca się do wojewódzkiego konserwatora zabytków o wydanie zaświadczenia potwierdzającego fakt, iż pozwolenie nie jest wymagane.

Katalog przedmiotów, które nie wymagają wydawania pozwolenia na wywóz za granicę, został zawarty w przepisie art. 59 ust. 1 ww. ustawy. Stosownie do tego przepisu pozwolenia na wywóz za granicę nie wymagają:

- 1) zabytki nie wpisane do rejestru mające nie więcej niż 55 lat;
- 2) zabytki, będące obiektami techniki, nie wpisane do rejestru, mające nie więcej niż 25 lat;
- 3) zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które są objęte procedurą odprawy czasowej lub procedurą uszlachetniania czynnego w rozumieniu przepisów prawa celnego;
- 4) zabytki przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które były objęte procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych, jeżeli wywóz tych zabytków następuje przed upływem 5 lat od dnia dopuszczenia do obrotu;
- 5) zabytki przywiezione z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata, jeżeli wywozu tych zabytków dokonuje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 6) zabytki przywiezione z zagranicy przez osoby korzystające z przywilejów lub immunitetów dyplomatycznych, w tym przywiezione w celu urzędzenia wewnątrz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych;
- 7) dzieła twórców żyjących;
- 8) materiały biblioteczne powstałe po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 9) inne przedmioty o cechach zabytków, niebędące zabytkami.

W związku z powyższym, należy wskazać, iż w przypadku, gdy właściciel lub posiadacz zamierza wywieźć z terytorium RP przedmiot, który wypełnia kryteria określone w art. 59 ust. 1 ww. ustawy, musi zwrócić się do właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków o wydanie zaświadczenia stwierdzającego, iż na jego wywóz nie jest wymagane pozwolenie. Natomiast w przypadku, gdy zabytek nie mieści się w żadnej z pozycji określonych w art. 59 ust. 1 ww. ustawy, należy wystąpić o wydanie pozwolenia na wywóz zabytku za granicę.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, widząc między innymi konieczność zmian w przepisach dotyczących wywozu zabytków za granicę, przygotował projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który w dniu 13 sierpnia 2007 r. Rząd przekazał do Sejmu RP (druk sejmowy nr 2098, V kadencja). W związku z zakończeniem V kadencji Sejmu RP prace parlamentarne nad ww. projektem ustawy nie zostały ukończone.

Należy podkreślić, iż Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w chwili obecnej nadal pracuje nad zmianą przepisów, które dotyczą wywozu zabytków za granicę. Między innymi proponuje się wprowadzić kategorie zabytków, dla których wymagane będzie jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę, natomiast zabytki, które nie

znalazłyby się w zaproponowanych kategoriach, nie wymagałyby takiego pozwolenia, o ile nie są wpisane do rejestru zabytków, nie wchodzą w skład zbiorów publicznych, nie znajdują się w inwentarzach muzeów, inwentarzach kościelnych lub narodowym zasobie bibliotecznym.

Jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę wymagałyby zabytki zaliczane do jednej z następujących kategorii:

- 1) zabytków archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat i wchodzą w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych bądź przypadkowych odkryć;
- 2) elementów stanowiących integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat;
- 3) wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 10 000 euro;
- 4) wykonanych na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pastelów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale rysunków, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 3 000 euro;
- 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 5 000 euro;
- 8) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 1 500 euro;
- 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach rękopisów, które mają więcej niż 50 lat;
- 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 1 500 euro;
- 11) map drukowanych i partytur, które mają więcej niż 150 lat;
- 12) kolekcji i przedmiotów z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, których wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 13) kolekcji o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 4 000 euro;
- 14) środków transportu, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 8 000 euro;
- 15) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1-14, obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4 000 euro.

Zabytki wskazane w ustawie mogłyby być czasowo wywożone za granicę, jeżeli pozwalałyby na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajdowałyby się zabytek, dawałaby rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia. Czasowy wywóz zabytków za granicę odbywać miałyby się, tak jak dotychczas, na podstawie jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę, wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę albo wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytku za granicę, które wydawać będą wojewódzcy konserwatorzy zabytków.

Kolejne propozycje przewidują rezygnację z wydawania przez wojewódzkiego konserwatora zabytków zaświadczenia stwierdzającego, iż na wywóz zabytku nie jest wymagane pozwolenie.

Zasadniczo proponowane zmiany przepisów dotyczących wywozu zabytków za granicę mają ograniczyć katalog zabytków, na wywóz których konieczne jest wydawanie pozwolenia przez organy konserwatorskie, tylko do szczególnie cennych i wartościowych.

W kontekście wejścia Polski do strefy Schengen należy wskazać, iż pomimo braku kontroli celnej na granicach wewnętrznych Unii Europejskiej, organ celny może wykonywać wszelkie czynności kontroli celnej, które uzna za stosowne według przepisów prawa celnego, w każdym miejscu znajdującym się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym organ taki może dokonać kontroli, czy dany zabytek wywożony jest z terytorium kraju zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Wskazać również należy, iż system pozwoleń wydawanych na wywóz zabytków za granicę ma również zasadnicze znaczenie w związku z przyjętymi w państwach członkowskich Unii Europejskiej rozwiązaniami dotyczącymi restytucji zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z terytorium któregoś z tych państw. Za niezgodny z prawem wywóz zabytku uznaje się taki wywóz zabytku z terytorium państwa członkowskiego, który nastąpił z naruszeniem obowiązujących w tym państwie lub w Unii Europejskiej przepisów w zakresie ochrony zabytków. W związku z tym, jeżeli z terytorium Polski zostanie wywieziony zabytek bez wymaganego przepisami pozwolenia, czyli niezgodnie z prawem, możliwe będzie dochodzenie jego zwrotu na drodze restytucji.

Łopęcy zamykamy sukcesem,

Z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
PODSEKRETARZ STANU
Tomasz Merta
Tomasz Merta